

Den udenlandske CYKELTYV

En engelsksproget kvinde franarrer en gruppe danskere en cykel.
Eller hvad var det lige, der skete, ved højlys dag på Torvet i Rønne?

Vores hverdagslogik og forståelse er stærk præget af en tænkning om, at alle mennesker ser og forstår de samme ting, som vi selv gør (Haslebo, 2010). Vi har tilbøjelighed til at tænke og forstå ud fra vores eget perspektiv i den sociokulturelle position, vi befinder os i (Jensen, 2011).

Denne tænkning kan bære præg af realismen som et sandt og entydigt svar på virkeligheden. Virkeligheden forstås hermed som lineær, kongruent, stabil og ser bort fra de kontekstuelle påvirkninger (Christensen, 2011). Ved denne umiddelbare hver-

dagsforståelse opsnapper vi ikke andre forklaringer på problemer og muligheder, end vi selv konstruerer (Haslebo, 2010).

I et socialkonstruktionistisk perspektiv ført an af Kenneth Gergen (1997) forstås verden som multifacetteret, og meninger og forståelser bliver konstrueret i og mellem de relationelle interaktioner, vi optræder i. Vi bliver dermed nødt til at tænke de kontekstuelle påvirkninger med i vores anskuelse og forståelse af, hvordan vi former verden og verden former os, i et sammenurium af os som producent og produkt af verden.

Så meget om teorierne. Og nu ud i virkeligheden!

Bornholm, Bornholm, Bornholm –

Et pudsigt eksempel på, hvordan vores hverdagsforståelse kommer i spil og bliver udfordret, var, da jeg var på Bornholm for nogle uger siden. Min hustru og jeg, samt en ven, Julia fra Bornholm, stillede vores cykler på en plads i Rønne fyldt med cykler.

Da vi var ved at forlade vores cykler, kom en udenlandsk kvinde gående fra en cykel og over til os og spurgte: "What is the price?". Vi kiggede lidt forvirret på hende, og Julia svarede: "It is for free". Kvinden kiggede overrasket tilbage med store øjne og sagde: "Whauw, it is?!". Kvinden gik efterfølgende over til en cykel. Vi så på hinanden og sagde: "Selvfølgelig er det da gratis at parkere sin cykel". Jeg kan huske, at jeg kort tænkte, gad vide hvor henne i verden, det koster penge at parkere sin cykel. Tja, der skal jo nok være et eller andet sted.

Efter ti minutter, hvor vi havde været i hver vores butik, ringede Julia og sagde: "Min cykel er stjålet." Vi skyndte os over til cykelstativet og måtte konstatere, at cyklen ikke var der. Jeg spurgte hende med det samme, om hun havde låst den. "Selvfølgelig ikke", sagde hun, "det er jo Bornholm". Det havde jeg dog ikke lige tænkt på. Jeg kiggede rundt og så, at de fleste cykler ikke var låst. Hvem ville dog stjæle en cykel på Bornholm? Alle her er jo så flinke og ærlige, desuden skal man jo betale for at få cyklen med fra øen. Der lå altså en implicit norm om, at man sagtens kan lade sin cykel stå ulåst, og at man ikke tager hinandens cykler.

Vi talte frem og tilbage om, hvem der havde taget cyklen, og hvor den mon var henne. Jeg kom til at tænke på den udenlandske kvinde fra før. Hvad nu hvis hun ikke spurgte om, hvad det kostede at parkere sin cykel, men om hvad det kostede at "låne en cykel". Hvad hvis hun bare ville låne den til at cykle rundt og se øen og derfor havde spurgt os. Min hustru og Julia så lidt skeptisk på mig og sagde: "Hun kom gående fra sin egen cykel, men hvis det er rigtigt, så er det godt nok langt ude."

Der lå altså en forståelse af, at kvinden ejede den anden cykel, hun kom gående fra. Vi havde hermed konstrueret en passende fortælling om, at hun havde en cykel, og at hun bare ville spørge os om, hvad det kostede at parkere den. Denne fortælling havde vi ubevidst konstrueret ud fra vores eget perspektiv, da vi netop var i færd med at parkere vores cykler og ikke ledte efter en cykel at låne – samt mange andre mulige for-forståelser. Jagten gik nu på at finde cyklen, og et par timer senere ringede Julia og fortalte os, at hun havde mødt en ven, som hun havde fortalt denne mulige historie. Julias ven synes godt nok det lød som en noget langhåret forklaring, men havde dog foreslået hende at kigge nede på havnen, hvor der lå et stort krydstogtskib til. Julia fortalte, at hun havde været nede og tale med vagtpersonalet til krydstogtskibet. Vagtpersonalet troede overhovedet ikke på denne historie, og de havde ikke set hendes cykel. Men Julia var vedholdende, og gav dem sit mobilnummer, og fem min efter havde de ringede til hende. Vagtpersonalet havde holdt en kvinde hen, som havde Julias cykel.

Kvinden forklarede Julia, at hun jo havde spurgt personalet oppe ved "Cykelcentret", hvad det kostede at låne den. Julia måtte sige til kvinden, at det altså var hende, der stod oppe ved cyk-

lerne, og at det ikke var noget cykelcenter. Den udenlandske kvinde havde altså skabt et billede af, at de mange cykler, der stod samlet, var et cykelcenter, hvor man kunne låne cykler – og åbenbart gratis. Yderligere havde hun konstrueret et billede af, at vi, der befandt os i færd med at låse nogle cykler, var personalet til dette såkaldte "cykelcenter".

Fortællinger i sort og hvidt

Dette er et eksempel på, at der bliver konstrueret rigtig mange forståelser af, hvordan verden ser ud, og hvad man kan gøre i denne verden ud fra de betingelser, som disse forståelser bærer med sig.

Hvis vi kun holder os til vores egne perspektiver og vores selvkonstruerede virkelighed, bliver vores forståelse af omverdenen og andre personer snæver og entydig. Vi er dermed ikke i stand til at forstå og agere på de nuancer og de flertydelige muligheder, der eksisterer i de sociale rum med andre og med sig selv. Ved en afstemning af egne og andre mulige forståelser, er vi bedre i stand til at forstå de positive intentioner med andres handlinger, og dermed kan vi opsnappe en mærkværdig historie om et cykelcenter, hvor man kan låne gratis cykler.

Fortællingen kunne lige så godt have lydt, at den kvinde, der havde spurgt os, havde prøvet at stjæle en anden cykel, og da det ikke lykkedes, ventede hun, til vi gik, så hun kunne stjæle en af vores cykler. Denne fortælling kunne ligeledes være den "rigtige", men giver ikke de samme handlemuligheder og tager udgangspunkt i, at kvinden havde ondsindede planer om at stjæle. Dette er med til at konstruere et billede af den sociale omverden med det budskab, at "folk har onde og negative hensigter".

Dette er selvfølgelig lidt karikeret sat op med disse to retoriske sort/hvid-fortællinger, om det positive og negative. Denne retoriske fremlægning er blot for at give anledning til at se forskelle i vores måde at anskue og forstå verden. Slutbemærkningen bliver hermed, at den sociale verden ikke skal anskues isoleret ud fra et entydigt selv-perspektiv, men må tænkes ud fra de kontekstuelle påvirkninger, vi selv og andre skaber i de sociale rum, vi agerer i. Vi får dermed større rådighed til at handle og agere på de mangefacetterede muligheder og kompleksiteter, vi daglig møder i interaktionen med andre. ■

Sebastian Damkjær-Ohlson

LITTERATUR

- Christensen, G.** (2011) *Psykologiens videnskabsteori – en introduktion*. Roskilde Universitetsforlag.
Gergen, K.J. (1997) *Virkelighed og relationer*. Dansk Psykologisk Forlag.
Haslebo, G. (2010) *Relationer i organisationer – En verden til forskel*. Dansk Psykologisk Forlag.
Jensen, T.W. (2011) *Kognition og konstruktion – to tendenser i humaniora og den offentlige debat*. Samfundslitteratur.